

ע"פ 1450/24 - פלוני נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 1450/24

ע"פ 2085/24

לפני: כבוד השופטת יעל וילנר
כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופט חאלד כבוב

המערער בע"פ 1450/24: פלוני
המערער בע"פ 2085/24: פלוני
נגד

המשיבה: מדינת ישראל
ערעורים על גזר דינו של בית המשפט
המחוזי בנוף הגליל-נצרת (כבוד השופט ח'
סבאג) בתפ"ע 16764-09-22 מיום
15.02.2024
מועדי ישיבה: א' כסלו התשפ"ה (02.12.2024)
י"ז חשוון התשפ"ה (18.11.2024)

בשם המערער בע"פ 1450/24:
בשם המערער בע"פ 2085/24:
בשם המשיבה:
בשם שירות המבחן למבוגרים: עו"ד נגה בן סידי
בשם שירות המבחן לנוער: עו"ס סיון קוריס
עו"ס טלי סמואל

פסק-דין

השופט חאלד כבוב:

1. המערערים הורשעו, על-פי הודאתם במסגרת הסדר טיעון שכלל חזרה מכפירה, תיקון של כתב האישום והגשת תסקירים.

2. המערער בע"פ 1450/24, הוא נאשם 2 בהליך קמא (להלן: א'), שהיה בן 19 שנים ושלושה חודשים בעת ביצוע העבירה, הורשע בסיוע לחבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק).

3. המערער בע"פ 2085/24, הוא נאשם 1 בהליך קמא (להלן: נ'), שהיה קטין בן 17 שנים וחמישה חודשים בעת ביצוע העבירה, הורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק.

4. האירוע מושא כתב האישום הוא עדות מצערת נוספת לאלימות הפושה בקרבנו, ולקלות הבלתי נסבלת בה סכסוכים, גם על זוטי דברים, נפתרים בכוח הזרוע.

5. מכתב האישום המתוקן עולה כי בערב יום 27.08.2022 יצרו המערערים קשר עם המתלונן, קטין באותה עת, עמו הייתה להם היכרות מוקדמת, ודרשו ממנו ל'פרוע חוב' בסך של 70 ש"ח. לאחר חילופי דברים בין המערערים לבין המתלונן, ומשהמתלונן אמר למערערים היכן הוא נמצא, השניים הודיעו לו כי הם מגיעים למקום כדי להיפגש עמו. בדרכם למקום עצרו השניים את רכבם ו-נ' יצא מהרכב כדי הצטייד באבן בטרם המשיכו בנסיעתם. עם הגעתם למקום ועצירת הרכב, בו נהג א' וממנו הוא לא יצא, השניים הבחינו במתלונן מתקרב לעברם. בשלב זה נ' יצא מהרכב, התקרב למתלונן וחבט בו באמצעות האבן חבטה אחת בפניו ושתי חבטות בראשו, וזאת בכוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו לחבלה חמורה. מיד לאחר המתואר לעיל, נ' חזר לרכב והשניים נמלטו מהמקום.

בסמוך לאחר מכן המתלונן הובל לבית החולים זיו בצפת, שם קיבל טיפול ראשוני בגין שורה של פציעות חמורות ושברים באזור הפנים, ולאחר מכן הועבר לבית החולים איכילוב בתל אביב, שם עבר ניתוח להוצאת עינו השמאלית שלא שרדה את נחת זרועו של נ' ומהלומות האבן, מה שהצריך גם אישפוז למשך חמישה ימים. כעולה מהחומר בתיק, המתלונן, שאיבד את עינו וספג פגיעות גוף נוספות, נושא את השלכות האירוע עד היום ואף פיתח תסמינים פוסט טראומטיים, ועל כן נזקק להמשך טיפול.

6. הערעורים שלפנינו ממוקדים בחומרת עונש המאסר שהוטל על המערערים בגזר דינו, המנומק והמפורט היטב, של בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת (כבוד השופט ח' סבאג) בתפ"ע 16764-09-22, מיום 15.02.2024. בגדרו, נגזרו על נ' 38 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצר, לצד ענישה נלווית; ועל א' 18 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצר, לצד ענישה נלווית. זאת, לאחר שבית המשפט הביא במניין שיקולים ונתן דעתו למלוא הנתונים הדרושים לעניין, הן ביחס לענישת בגירים הן ביחס לענישת קטינים, ולפסיקה הרלוונטית. כמו כן, בית המשפט התייחס להודאות, להבעת החרטה, לתסקירים ותהליכי השיקום בהם לקחו המערערים חלק מאז קרות האירוע.

7. ברם, בסופו של דבר, בית המשפט מצא חומרה יתרה במעשי המערערים לאור האלימות הקשה בה נקטו אך בשל חוב כספי פעוט בסך של 70 ש"ח, ובשים לב לנזק הפיזי והנפשי הקשה והבלתי הפיך שנגרם למתלונן, נקבע כי הפגיעה בערכים המוגנים של שמירה על גופו, שלומו וכבודו של אדם, כמו גם על תחושת הביטחון האישי במרחב הציבורי הינה ברף הגבוה ביותר. לא זו אף זו, בית המשפט המחוזי נתן דעתו לחומרה הגלומה בעבירות אלימות בכלל ואלימות המבוצעת באמצעות נשק קר,

בצינו כי בית משפט זה עמד על הצורך למגר את האלימות הפושה ברחובותינו ומסכנת את שלום הציבור ובטחוננוכח פוטנציאל הנזק הרב הטמון בעבירות אלו, כמו גם שכיחות ביצוען. בהתאם, צוין כי בית משפט זה הדגיש בפסיקתו פעם אחר פעם את הצורך במדיניות ענישה מחמירה שיהא בה כדי להביא להרתעת הרבים והיחיד ולסייע במיגור התופעה מן החברה. זאת, לעיתים, תוך העדפת עיקרון הגמול על פני כל עיקרון עונשי אחר, גם כאשר עסקין בקטינים.

8. בערעורו שלפנינו א' הבהיר, תחילה, כי הוא לוקח אחריות מלאה על מעשיו. בצד זאת הוטעם, כי בית המשפט שגה בעת מלאכת גזירת הדין, וכי הוא לא נתן דעתו כדבעי לטענותיו ולהמלצות שירות המבחן מינואר 2024 שהציע להטיל, חלף מאסר בפועל, צו מבחן, של"צ, מאסר מותנה והתחייבות כספית - ומשכך החמיר עמו יתר על המידה, בין היתר משלא מצא לנכון לחרוג ממדיניות הענישה מטעמי שיקום. כן הודגש כי מדובר בסיוע ברף הנמוך בלבד, וכי לאירוע לא קדם תכנון כלשהוא. בנוסף צוינו נסיבות חיי האישיות, היעדרו של עבר פלילי, התנהלותו אגב ההליך והצורך לתת את הדעת לעיקרון האחידות בענישה. בסופו של דבר התבקשנו לבטל את רכיב המאסר ולאמץ את המלצת שירות המבחן.

9. מטבע הדברים, גם נ' תלה יהבו בערעורו בעיקרון השיקום; בהיותו קטין בשעת האירוע; וכן באבחנות הפסיכולוגיות שהתקבלו בעניינו. בנימוקי הערעור נטען, באריכות, כי הלכה למעשה הלה נשפט כבגיר שהינו כשיר לחלוטין - ולא היא. בנתון לאמור התבקשנו לבטל את רכיב המאסר, ולהורות על העונש עליו המליץ שירות המבחן בפני הערכאה קמא - מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

10. לאחר שלמדנו היטב את הטיעונים שבכתב ועיינו בתסקירי שירות המבחן העדכניים שהונחו לפנינו, בדיון שהתקיים ביום 02.12.2024, שמענו את מלוא טיעוני באי-כוח הצדדים, לרבות טענתו של נ', לפיה על בית המשפט לעכב את ההחלטה בעניינו, ולאמץ את המלצת שירות המבחן "לדחות את הדיון לתקופה של ארבעה חודשים על מנת לבחון את התקדמותו בטיפול הקבוצתי ולבוא בהמלצות המתאימות". אגב הדיון ובמהלכו הערנו את שהערנו, ולבסוף שיקפנו כי אין בכוונתנו להתערב בעונשים שהוטלו על המערערים. זאת, משמצאנו כי עונשים אלו הולמים את נסיבות המעשה והעושים, ומשקפים את הצורך לבכר את עקרונות ההלימה והגמול. כמו כן, הבהרנו כי איננו רואים טעם להיעתר לבקשתו של נ' בדבר דחיית ההכרעה בערעור שלפנינו, שכן המלצת שירות המבחן אינה חד-משמעית, ובלאו-הכי, כפי שטענה המשיבה, ספק בעינינו שבנסיבות המקרה המלצת שירות המבחן תטה את הכף אל עבר קבלת ערעורו של נ'.

11. חרף הבהרת עמדתנו, באי-כוח המערערים עמדו על הערעורים ומכאן הכרעתנו.

דיון והכרעה

12. לאחר ששבתי ונתתי דעתי לטענות הצדדים בכתב ובעל-פה, ולאחר עיון בתסקירי שירות המבחן, שהציגו מורכבות אבל בשורה התחתונה אינם חיוביים - שוכנעתי כי אין מקום להקל, כהוא זה, בעונשם

של המערערים. שהרי, הלכה היא כי אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בגזר הדין של הערכאה הדיונית, אלא במקרים בהם על פני הדברים נפלה בגזר הדין טעות מהותית או כאשר העונש שנגזר על המערער חורג באופן ניכר וממשי מרמת הענישה הראויה או הנוהגת בנסיבות דומות (ראו, מיני רבים: ע"פ 1938/23 בלאי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (13.12.2023)). מקרה זה לא בא בקהלם של אותם מקרים חריגים.

13. לדידי, לא ניתן להפריז בחומרת האירוע שביסוד כתב האישום המתוקן, משהוא משקף את הקלות הבלתי נסבלת של שימוש באלימות, קשה ובוטה, לפתרון סכסוכים. דרך פעולה נפסדת זו הובילה, לדאבון הלב, לכך שאדם צעיר, קטין באותה העת, איבד ממאור עיניו. לכך יש להשיב בענישה משמעותית. בית משפט זה פסק וחזר ופסק בדבר הצורך להטיל עונשים משמעותיים בעבירות אלימות. כפי שהיטיב לנסח השופט י' דנציגר בע"פ 3573/08 עוואדרה נ' מדינת ישראל, פסקה 45 (13.04.2010):

"יש להילחם באלימות שפשטה בחברה הישראלית על כל צורותיה וגווניה [...] נגע האלימות הינו רעה חולה שיש לבערה מן היסוד, ומן הראוי כי ידע כל איש ותדע כל אישה כי אם יבחרו בדרך האלימות ייטו בתי המשפט להשתית עליהם עונשי מאסר משמעותיים ומרתיעים מאחורי סורג ובריה".

הדברים מקבלים משנה תוקף בכל הנוגע למעשי אלימות הבאים בגדר גרימת חבלה בכוונה מחמירה. שהרי, העונש הקבוע בצד עבירה זו בסעיף 329 לחוק עומד על 20 שנות מאסר. כפי שציין חברי, השופט א' שטיין, בעניין אחר - יש בכך כדי להצביע על גישתו המחמירה של המחוקק כלפי מבצעי עבירות אלימות מסוג זה, בהעירו כדברים הללו:

"העבירה שבה עסקינן - גרימת חבלה בכוונה מחמירה - גוררת אחריה עונש מירבי של עשרים שנות מאסר. כך קבע המחוקק ומילותיו אינן בגדר מילים ריקות. כפי שכבר הזדמן לי להעיר, עונש מירבי הקבוע בחוק 'איננו בא לסמן רק את גבולה העליון של סמכות הענישה הנתונה בידי בתי המשפט. מדובר בעמדתו הערכית של המחוקק ביחס לחומרת העבירה, ועלינו לקיים את דברו. בבואו לגזור את עונשו של נאשם בגדרו של סימן א'1 לחוק העונשין, על בית המשפט לצאת אפוא מתוך הנחה כי העונש המירבי הוא העונש שיש להטילו בנסיבות חמורות ביותר; כי בנסיבות בעלות חומרה בינונית מן הראוי, ככלל, להטיל על הנאשם את מחצית העונש המירבי; וכי בנסיבות מקלות מן הדין הוא שעונשו של הנאשם יוקל בהתאם [...]". (ראו: ע"פ 687/22 טלוי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (19.05.2022), וההפניות הרבות שם שהושמטו מן הציטוט מטעמי סדר וארגון).

בענייננו, ענישת המערערים היא מקלה באופן יחסי בשל נסיבותיהם, ובפרט חלקו היחסי של א' בהיותו מסייע 'בלבד' ושל נ' בהיותו קטין בעת ביצוע העבירה. שאם לא כן - נכון היה להטיל עליהם עונש חמור הרבה יותר. בהקשר אחרון זה יוזכר, כי קטינות אינה מהווה חסינות, וכן כי ככל שהקטין גדול יותר בגילו, כך תהא נטייה לעבר עיקרון הגמול (ע"פ 5184/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 91 (03.08.2016); ע"פ 217/13 אלמוני נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (13.11.2013); ע"פ 2741/14

פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (06.10.2016).

בנתון לכך ובהמשך לאמור בפסקה 10 לעיל, מעצם העובדה שבתסקיר שירות המבחן מיום 28.10.2024, צוין, כי נ' זקוק לשילוב של הרתעה והמשך טיפול סביב שליטה בכעסים והתמודדות עם רשות שליליים, וכי הלה נמצא אך בשלבים ראשוניים של טיפול קבוצתי - לא מצאנו מקום לדחיות נוספות, ומשכך לא נעתרנו לבקשה לדחות את הדיון בארבעה חודשים נוספים, על מנת לבחון את התקדמותו בטיפול הקבוצתי.

14. אשר על כן, אציע לחבריי כי נדחה את הערעורים בזאת. טוב יעשו המערערים, עבור עצמם ועבור החברה, אם יתמסרו להליכי טיפול ושיקום משמעותיים בין כותלי בית הסוהר.

חאלד כבוב
שופט

השופטת יעל וילנר:

אני מסכימה.

יעל וילנר
שופטת

השופט אלכס שטיין:

אני מסכים.

אלכס שטיין
שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט חאלד כבוב.

המערערים יתייצבו לשאת בעונשם ביום 29.12.2024 עד השעה 10:00, בימ"ר קישון או במקום אחר על-פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותם תעודת זהות או דרכון. על המערערים לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

ניתן היום, י"ד כסלו תשפ"ה (15 דצמבר 2024).

חאלד כבוב
שופט

אלכס שטיין
שופט

יעל וילנר
שופטת